

Ar. Suskaitis . Dvasinio Gyvenimo

ATEITIS

*mėnesinis
mokslėvių laikraštis*

2-sis sąsiuvinis
Vasario mėn. 1920 metų.

T U R I N Y S.

<i>A. Jaunučio</i> Saulei leidžiantis (eilės)	33
<i>Miško Sakalo</i> Atvėriau aš kambario langą... (eilės)	33
<i>Tyru Duktės</i> Rugius pioves., (eilės)	35
<i>Eršket-Radastos</i> Senovės lietuvė (eilės)	35
<i>Jauno Svajotojo</i> Gyvenimo keliu (eilės)	36
* * * Dvasinio gyvenimo pradžia ir augimas (tęsinys)	37
<i>Sermėgio</i> Lietuvos Ateitininkų Konferencija Kaune 1919 m. Gruo- džio 29 — 31 d. (galas)	43
<i>St. Č.</i> Del kai kurių mūsų kalbos lyčių dvejopumo	47
<i>Kazio Būgos</i> Keli mažmožiai del „Ateities Spindulių“ (Nr. Nr. 1—2, 3—4 1917/18 m.) rašybos ir kalbos	49
<i>Vaisgenio</i> Mūsų kultūros palaikų naikintojai	55
R a š t a i: „Pavasaris“ 1 Nr. <i>Prof. V. Jurgučio</i> Socializmas ir kri- kščionybė. Kauuas 1919	58
I š m o k s l e i v i ų g y v e n i m o: Kaunas, Naumsestis, Kražiai, Šiauliai, Rokiškis, Ramygala	59
Pranešimas	64
Redakcijos atsakai	64

Ar Jankaitis

A. Jaunučio

SAULEI LEIDŽIANTIS.

Per plačiąją erdvę, padangių keliais
Nuilsus saulutė į vakarus slinko,
Nors glostė da žemę rausvais spinduliais,
Bet kitą pasaulį jau sau pasirinko.

Nuliūdus pažvelgia į mūsų vargus —
Ir jau nebmatyti skaistaus josios veido:
Tik aukso nubarsčius ji savo takus,
Maloniai mums tarus „sudiev“, — nusileido.

Nuliūdo gamta nebetekus šviesos,
Iš gailėsčio verkia — krūtinę jai spaudžia,
Ir ašaros byra lašeliais rasos
Kol miegas nutildo: ramiai tuomet snaudžia...

Užmigo gamtužė ir audžia sapnus:
Mat liūdną jos dabartį viltis nušviečia;
Bučiuodams, myluodams vėjelis lipšnus
Sutikti geresnį rytojų ją kviečia.

Šypsojosi laimės ir man spindulys...
Bet šiandien?! Nuvargus galva žemyn svyra,
Padangę man niaukia tamsus debesis,
Širdis nerimauja ir ašaros byra...

Bet ko? Juk da žiba žiežirba vilties:
(Čia žemėj nér tikrojo grožio nei laimės),
Parodys ji kelią, padangę nušvies,
Nuves, kur nebus jau nei skausmo nei baimės.

Vilkaviškis XII, 23 - 19 m.

Miško Sakalo

* * *

(Draugei El. J—tei).

Atvėriau aš kambario langą,
Ir dvelkė į veidą man vėjas švelnus;
Išsklaidė jis sapno žabangą,
Kur gązdino naktį mane per miegus,
Ir jauno pavasario rytas man švito...

Išvydau dangaus aš mėlynę
Ir siekiau į ją mintimi lengvute,
Ten sveikinau saulę auksinę,
Kuri man šypsojos, viliojo mane,
Ir aš pasiilgau gyvenimo kito...

Aš troškau mylėti be galo
Kūrėją ir kūrinius Jojo visus
Ir siekt prie skaistaus Idealo,
Kurį nuvaizdavo mums Dievas - Žmogus,
Aš troškau mylėti, vien meile gyventi...

Ir štai kibirkštėlę mažutę
Tos Dieviškos Meilės širdy pajutau;
Ji uždegė širdį menkutę
Ir suvirė kraujas... Tada supratau,
Kad, siekiant prie tikslo, kovos neišvengti...

Ir šėlo gyvenimo jūra
Sukėlus galingas pagundų bangas;
Ir bangos, vien bangos, kur žiūrai...
Tarp jų mano valtis tikrai galą ras...
Pabūgęs kovos, abejoti pradėjau...

Ir būtų tikrai vėl išblėsus
Kūrėjo įskiepyta meilės ugnis,
Širdis mano būtų atvėsus,
Užgesus skaistaus idealo viltis...
Ir liūdna man buvo ir draugo ilgėjus...

Tada sutikau netikėtai
Aš draugės akučių malonius žvilgsnius—
Ir sielai, draugės sužavėtai,
Sužibo vilties žiburėlis šviesus,
Ir židinį šventą širdy man sukūrė...

Jau šiandien galingai liepsnoja
Širdy mano meilės šventoji ugnis...
Ir drąsiai dėl tikslo kovoju:
Man pergalės šviečia garbinga viltis!
Per ją Dievo Meilė man sielą užbūrė...

Tyrų Duktes

* * *

Rugius pioves
aš ėjau,
mergužėlę
sutikau.
Rugių pėdus
nešė ji —
linksma, jauna
ir graži.
Aš pasveikinau
daina,

man atsakė
šypsena...
Ir tarp pievų,
tarp laukų
ėjom mes vieni
kartu:
baltos kojos
mynė mūs
vienų žinomus
takus...

VII - 26 - 19 m.

Erškėt — Radastos

SENOVĖS LIETUVĖ.

(Siuž. skol. Skiriu šių dienų kritusiems Karžygiams ir jų šeimynoms).

Mažoj pirkelėje sėdėjo
Lietuvė vakaro metu,
O ten rausvu žaru švitėjo
Štai gaisras ant dangaus skliautų.
Lietuvė kūdikį lingavo
Ir jam graudžius žodžius niūniavo:
„Neverk, neverk! Tu būk be baimės,—
Aš čia. Bet gal jauti
Naujas ir artimas nelaimės?—
Mažiuk, liūdėt dar tau anksti.
Greičiau aš vyro gal neteksiu...
Nutilk, sunel, nes irgi verksiu...
Išėj jis kautis už tėvynę;
Su juo skaitlingi jo draugai;
Jie priešams stato nūn krutinę
Ir kaujas jau ilgai, ilgai...
Žiūrėk, štai ten gaisrai žėruoja —
Tai Kovui atnašas aukoja...
Dievai! Jau artinas pavojus.
Nublanks ir tavo gal sapnai;
Gal pančius mums suteiks rytojus...
Laimingas! To nenumanai“...
Ūmai už durų subildėjo —
Kareivis pirkion štai inėjo.

Skrustai ir rūbai jo kraujuose...
„Prašuvom! — šaukia — Ar žinai?—
Kovojom drąsiai — išsijuose,
Kovojom, tarsi milžinai!
Bet mūsų sauja neišlaikė, —
Laimėjo priešas! Mus išvaikė. —
Ir mes vergail..“ Tai taręs krito
Ir mirė karžygio mirčia...
Nors ašara ir nusirito,
Bet sūnui taria taip močia:
„Žiūrėk, sūnel, kaip miršta žmonės!
Mokykis kerštol! Mesk svajones!

Jauno Svajotojo

GYVENIMO KELIU.

Gyvenimo vilnys, vilnys jūs baisios!
Kodel vis gazdinat nuolat mane?
Nejaugi del jūsų nurimt negalėsiu
Net ir saldžiajam svajonių sapne?
Nejaugi jūs nuolat kamuosit mane?

Nejaugi jūs vilnys beširdės tokios!
Negailite mano jaunystės brangios,
Nenorite leist net svajot nekaltai?
Ir nuolat lyg šnibžda man kas prie ausies
Jog mano gyvybę tos vilnys užlies...

Ar baigsit jūs mano svajones visas?!
Tas jaunas, prakilnias svajones gražias? —
Ir man ateitis — vien tik šalti kapai?!
Nutilkite vilnys. Drąsos vely duokit,
Nors ji ateitį ir visai nelauktai!

Nutilkite vilnys. Siūbuokit ramiai;
Leiskit svajoti, skraidyti augštai;
Vaizduotėje mano kelią neardykit...
Te ji sau svajoja, sapnuoja saldžiai,
O jūs ją liūliuokit, liūliuokit meiliai.

Dvasinio gyvenimo pradžia ir augimas. *)

(Evangelijos etiūdas iš Petrapilio krikščionių studentų būrelio raštų).

(Užbaiga).

II.

Dabar pereikim į tolimesnį žmogaus dvasinio gyvenimo augimą ir besiplėtojimą.

Dažnai žmonės skelbia apie reikalą pagilinti savo dvasinį gyvenimą, bet neatkreipia akies į tai, kad jis žmoguje gal būt dar visai nėra gimęs. Tokiu atveju negali būti nė kalbos apie jo pagilinimą.

Bet tenai, kur jau yra dvasinio gyvenimo atsiradę, jis privalo ne tik leisti gilyn šaknis, bet taip pat augti aukštyne ir platyn. Deja, gali atsitikti, kad jau gimęs žmoguje dvasinis gyvenimas paskiau gal apsnūsti ir sunykti. Atšalimas galimas, ir šv. Raštas dažnai mus tuo reikalu perspėja. Atsiminkim 2 Pet. 3, 17 ir ypatingai Žyd. 6, 46. Čia skaitome apie žmones, kurie pirmiau sąmoningai atėjo į Dievą, paskui taip pat visai sąmoningai nuo jo atsitolina. Niekas negali mūs iš Kristaus rankų „išvogti“ (Jon. 10, 28), jei mes patys nepanorėsime Jį palikti. Bet mes galim sąmoningai nuo Jo atitraukti. Yra ir tokių sielų, kurios, turėdamos savo gyvenimo, vis dėlto dvasios atžvilgiu neauga. Jos lieka neužaugos. Šv. Paulius 1 Kor. 3, 1 kalba apie tuos krikščionis, kurie dvasios žvilgsniu pasilieka „kūdikiai“. 2 Tim. 3, 7 jis kalba apie kitus, būtent apie tuos, kurie nuolat mokosi, bet niekuomet tiesos nepažysta. Ir moksleivių rateliuose yra tokių draugų, kurie jau visa metų eilį dalyvauja įvairiuose rateliuose, bet dvasiniai neauga. Jie palieka dvasios neužaugos. Ir to yra priežastis.

Paklauskim savęs, kas yra mūsų dvasios būties tikslas? Žinoma, ne vien tik tas, kad gautume nuodėmių atleidimą ir iš dvasios mirties ir pražuties išsigelbėtume, bet kažkas nelyginti kilnesnio. Mūsų gyvenimo tikslas yra tas, kad mes, kaip ir visa, kas tik pasauly yra gyvas, visašališkai savo asmenį tobulindami, garbintume Kurėją. Mes privalome pasidaryti tokie, kad kiekvienas, kurs tik mus mato, sumestų mus esant

*) Žiūrėk pradžia 6 — 7 praeitųjų metų „Ateities“ sąsiuvinį.

Dievo kurinius, Dievo rankų darbą ir dėl mūsų garbintų Jį. Mažesniais dalykais mes tenkintis negalime. Mes privalome būti savo viduje šventi ir paviršaus gyvenimu duoti Jo garbei vaisių.

Pagalvokim dėl trijų gilių minčių.

1. K o m e s g a l i m p a s i e k t i? Kiekvienas augmuo yra paskirtas visiškai užaugti ir išsiplėtoti, paeiliui sudarydamas iš pradžių liemenėlį, paskiau lapus, paskiau žiedus ir pagaliau subrendusį vaisių. Kūrėjas nori matyti tokius ir mūsų, savo „sodo“ augalus, kiekvieną visai išsiplėtojusį, tobulą. Nežvelgsime, kaip silpnadvasiai atgal, į pirmuosius mūsų mėginimus, neseksime, kaip silpno tikėjimo žmonės tų, kurie nėra pasiekę nieko daugiau, negu mes. Žiūrėsime į Kristų. Jis mums pavyzdys, J i s m ū s ū I d e a l a s. Atsiminkime taip pat Dievo sumanymus dėl mūsų, kaip kad jie parodyti šv. Rašte (Mat. 5, 48). Jis gali „veikiančia mumyse pajėga“ padaryt mums nelyginti daugiau, negu mes prašom ir manom (Efez. 3, 20). Pagvildenkim šiam reikalui tris gilius Šventojo Rašto sakinius:

a) „M a n o v a i k e l i a i, kuriuos aš vėl su skausmu gimdau, iki Kristus jumoje paveikslą gaus! (Gal. 4, 19)“. Paulius susirūpinęs savo dvasinių Galatijos vaikų dvasios reikalais reiškia noro, kad juose „Kristus paveikslą gautų“. Ką jis tai sakydamas suprantą? Jis nori, kad maža Dievo sėkla, kritusi į žmonių širdis, augtų ir plėtotųsi vis labiau ir labiau, kol Kristaus paveikslas ims spindėti visuose, jų asmenyse, kol jų vidaus ir oro gyvenimas bus tikrai iš Kristaus.

b) „M e s v i s i, kurie atidengtu veidu veizime į Viešpaties šlovę, iškeičiami esame tuo pačiu paveikslu (2 Kor. 3, 18)“. Pakitėt — nereikia tikrai paviršium naujai atrodyt, bet iš pagrindų, savo širdies gelmėmis išsikeisti. Pakitėdami turime tapti panašūs į tą patį paveikslą. Visada atminkime, kad Dievo akyse vienas Kristus tėra tobulybės pavyzdys. Kisdami mes privalome kiek tik galime prisitarti prie Kristaus paveikslo. Mumyse privalo plėtotis tos būdo žymės, kurias mes matome Jėzuje Kristuje. J i s m ū s ū I d e a l a s.

c) „K a d n e b ū t u m e l i n g u o j a m i k ū d i k i a i ir nešiojami kiekvieno mokslo vėjo per žmonių nedorybę per suvedžiojantį paklydimą vylių, bet kad darydami tiesą meilėje augtume visais žvilgsniais tame, kurs yra galva, Kristus, iš kurio visas kūnas sude-rintas ir sujungtas, per visus sušelpimo

sunėrimus, sulyg veikimo, pritaikyto prie kiekvieno sąnario, daro savo augimą jo paties statymui meilėje“ (Efez. 4, 14 — 16).

Isidomėkime žodžius „visais žvilgsniais“.

Dievas nori, kad mes ne tik žinotume svarbių šv. Rašto ištraukų ir suprastume Jo karalybės tiesas, bet kad jas pritaikytume ir įvykdytume savo gyvenime.

Jis iš mūsų reikalauja ne tik darbų, bet taip pat ir minčių skaistumo (Mat. 5, 28). Mes privalome būti ne tik skaistūs, bet taip pat ir absoliučiai teisūs, kad visai sektūs pasitikėti kiekvienu mūsų žodžiu (Mat. 5, 37).

Jis mus kviečia į dvasios laisvę, ne į verguotę (Gal. 5, 1). Pirmuose krikščioniškojo gyvenimo žingsniuose mes dažnai esame per daug bailūs, nedrąsūs, nepasitikime savimi. Dievas nori, kad mes nebebūtume tokie, tik kad būtume džiaugsmingi, turėtume paprastų, tartum vaikiškų santykių su Juo. Tuose prigimtuose, paprastuose santykiuose su Dievu mes surasime daugelio vidaus problemų nusprendimą ir naujų jėgų eiti Jo keliais. Dažnai, kada nežinodamas, koki Dievo valia dėl tavęs kreipsies į Dievą, gausi atsaką, taip lygiai, kaip tas vaikas kurs kreipiasi į savo tėvelius.

Augdami dvasioj, mes privalome darytis ne tik laisvesni, nekalti ir teisūs, bet taip pat privalom auginti savyje „ramumą ir meilę“. (Jon. 13, 14; Mat. 11, 29). Mes tūsime luošį dvasios žvilgsniu, jei būsime išsilavinę daugeliu kitų žvilgsnių, bet ne ramumo, kuklumo, meilės žvilgsniu (1 Kor. 13, 1). Kadangi Dievas yra meilė, tad krikščionis be meilės — niekis, anomalija. Viešpats vartoja visokių priemonių, kad tik padarytų mus tikrai nuoširdžiai ramius, kuklius ir mylinčius.

Mums reikia augti ir dvasia. Dievas myli vyriškumą, drąsius žmones, bet nemyli silpnadvasių (Ap. 21, 8; Filip. 1, 27, 28).

Dievas nori, kad mes ir linksmi būtume. „Idant būtų man linksmybė jumyse — sako Kristus — ir jūsų linksmybė liktų tobula“ (Jon. 15, 11).

Kai kada, Dievo valiai leidus, mūsų dvasia aptemsta. Tai mums naudinga, ir Dievo žodis sako, kad krikščionis ir sunkiomis valandomis ir pagundų metu gali jausti savy džiaugsmo. Dažnai jauni krikščionys mano krikščionio gyvenimą esant nuobodų ir kartų. Atvirkščiai! Šv. Paulius Apaštalas skelbia, kad Dievo Karalija tai „teisybė ir ramybė ir džiaugsmas su šventąja Dvasia (Rym. 14, 17). Tokiu būdu Kristus nori mums duoti gausingo „gyvenimo“, kad mes, gausiai jo turėdami, tiektume kitiems (Jon. 4, 14; 7, 38). „Visame“, „visais žvilgiais“ aukime Tame, Kurs yra Galva — Kristus.

2. Dabar pereikime į antrąją gilią tiesą.

Ar yra Dievo valia, kad kiekvienas mūsų savo vidaus ir viršaus gyvenimu duotų gausaus vaisiaus Jo garbei, ar ne?

Mes dažnai esame be reikalo kuklus ir labai mažu tesitenkiname, o Dievas, atvirksčiai, nori, kad mes duotume „kuo-daugiausia vaisių“ (Jon. 15. 8). Mes patys savaime negalime duoti vaisiaus, bet jei Dievo Dvasia mums vadaus, to vaisiaus bus daug.

„Todėl yra pašlovintas mano Tėvas, kad duodate daugiausia vaisių“ (Jon. 15, 8). Dievo valia, kad mes ne tik duotume „daugiausia“ vaisių, bet taipogi, kad tie vaisiai būtų tokie, kad galėtų mumyse „palikti“.

Mes privalome pasidaryti Viešpaties „gyvenimas“ (Jon. 14, 23). Ar tai mums kartais nėra per aukšta? Ar tai skirta visiems tikintiesiems, ar tik išrinktiesiems?

Dievas yra pažadėjęs įkurti mumyse Savo gyvenimo, bet tik tam tikromis sąlygomis. Perskaitykime laiško į Efeziečius 2-jo skyriaus pirmąją eilutę ir palyginkime ją su šio skyriaus paskutiniąja eilute. „Ir jus buvusius mirusius dėl jūsų nusikaltimų ir nusidėjimų“ (buvusius mirusius—dvasios atžvilgiu negyvus) — pasakyta pirmoj eilutėj, — ...„ir jus draug statomi esate, kad būtumėt Dievo gyvenimas su Dvasia“ — pasakyta paskutiniojoje. Tas pat žmogus, kurs buvo miręs (1 eil.) Dievo Dvasios įtaka lieka Dievo gyvenimas (22 eilutė). Čia mes matome Dievo planą mūsų gyvenimui: Dievas pasitinka mus mirusius, duoda mums dvasinio gyvenimo jungdamas su Kristumi mus išdėdina ir paverčia Savo būkle.

Kristus nori „mumyse apsireikšti“, mes galime „augti“ Jo paveikslu visais žvilgsniais, duoti vaisių ir tapti Gyvojo Dievo „būstu, gyvenimu“. Tokia Dievo valia kiekvienam krikščioniui (1 Kor. 3, 16; 6, 19).

3. Trečia mintis. Kaip dvasinis gyvenimas išsiplėtoja? Kas reikalinga augmeniui augti? Ar tiktai saulės šviesos? Ne, reikalinga ir lietaus ir šalčio, ir audros, nuo kurios stiprėja šaknys. Sakysim tvirčiausis Dievo noras, kad kiekvienas mūsų kiek galint taptų kuo tobuliausias. Jis nori to daug daugiau, negu mes patys. Jis tai pasieks veikdamas mus, jei tik mes jam netrukdytume.

Apie Abraomą skaitome Žyd. 11, 10; „Jis laukė miesto tvirtais pagrindais, kurio įsteigėjas ir statytojas yra Dievas“. Ne aš galiu ir privalau statyti tą dvasios būstinę, bet Dievas. Jis pasiėmė sau tą uždavinį ir jį padarys. Tai mums duoda naujos vilties. Gali būti mano budas silpnas ir netikęs. Bet atsiminkim Didįjį Statytoją, Kurs darbuojasi mumyse ir kurs

sugebės pastatyti didingą rūmą net iš minkštos medžiagos. Tas kuris iš chaoso įkūrė dailų regimąjį pasaulį, ar negali sukurti naują gražų pasaulį mumyse?

Tą pat mes matome Pilyp. 1, 6: „Kurs pradėjo jumyse tą gerą darbą, išstobulins jį iki Jėzaus Kristaus dienos“. Kristus sako apie save, kad Jis ir alfa ir omega ir pradžia ir pabaiga (Apr. 1, 8). Tai reiškia jog Jis yra taip pat ir tas, kas yra tarp pradžios ir galo.

Pagalvokite, kaip maža Abraomas buvo tepažinęs Dievą, kada pirmą kartą pašaukė jį, ir kaip labai Dievas padėjo jam išstobulinti save. „Tu Dievo kunigaikštis mūsų tarpe“ — kalbėjo jam paskiau Cheto sūnūs (Prad. 23, 6).

Šv. Rašte skaitome, kaip Juozapas buvo brolių parduo-
tas. Ar Dievas tai leisdamas buvo neteisingas? Juozapas buvo parduotas Aigiptui. Putifaro namuose, laimėjus jam kovą su pagundomis, liko įmestas į kalėjimą, kur išbuvo apie 15 metų. Ar pamiršo jį Dievas per tą ilgą laiką? Kurie buvo tos žiaurios auklėjimo mokyklos vaisiai? Prad. 41, 52 pats Juozapas sako: „Dievas leido man „augti“ mano neturto žemėj“.

Mozė buvo karšto kraujo žmogus. Supykęs tą valandą jis yra nudėjęs aigiptėną. Jis jau tuomet turėjo didžiųjų sumanymų, liečiančių žydų tautą, bet jis pats tuomet dar nebuvo suaugęs ir buvo reikalingas Dievo auklėjimo. Dievo mokyklą jisėjo tyrumuose 40 metų. Iš jos jis išeina suaugęs žmogus ir Skait. 12, 3 skaitome apie tą ugningą sielą: „Mozė buvo ramiausias vyras visų žmonių, gyvenusių žemėje“. Dievas jį tokiu yra padaręs.

Karalius Ezekijas buvo doringas žmogus ir Dievas leisdavo jam nugalėti priešus. Kada jis sunkiai susirgo, buvo pradėjęs karčiai skūstis, bet iš ligos pakilęs galėjo sušukti: „Viešpatie! Taip gyvenu“! (tikriaus „tai veda į gyvenimą“, arba „nuo to esti gyvi“), ir visame tame yra „mano dvasios gyvenimas“... „Taigi tas didelis sielvartas išėjo man geram“ (Is. 38, 16. 17). Toks buvo jo patyrimas. Be abejo ir mūsų dauguma yra priėjusi tokių pat išvadų. Ir mes tokiais atvejais sąmoningai sakome: „visa ką Dievas man siunčia, mano gerovei siunčia“.

Jobo knygoje 42, 3—5 randame, kaip kalbėjo Jobas po to, kaip buvo patyręs sunkių ilgo kentėjimo bandymų. Tas be galo doras žmogus prisipažysta, kad prieš kentėjimą taršit tik ausimi Dievą tegirdėjęs, o po kentėjimų akys jo matančios Dievą. Kentėdamas jis pažino Dievą kitaip ir giliau, negu pirma.

Kaip daug dvasinio bandymo turėjo pakelti karalius Davidas besislapstydamas nuo Sauliaus, kada jo gyvenimas kas valandą plaukeliu tesilaikė. Tai sako turiningos jo psalmės.

Dievas savo auklėjimu nori pagrysti stiprių ir patvarių mūsų sielai pagrindų, kad mes giliau ir visai rimtai save pažintume. Tai pasiekama paprastai kentėjimų keliu.

Kas mums darytina iš savo pusės, kad dvasinis mūsų gyvenimas kiek galint išsiplėtotų?

Pirmų pirmiausia mums reikia stoti į nuolatinę ir griežtą opoziciją visam, kas tik nuodėminga, mūsų egoistiniam pobūdžiui ir tam, ką Šv. Raštas vadina „šio pasaulio“ dvasia.

Jei mes leisime, kad mūsų mintyse ir elgesy gyventų nuodėmės, tikrai sunaikinsim savo dvasinį gyvenimą ir tuomet Dievui reikės daug darbuotis mumyse, kad nuo to viso apvalytų. Tad visuomet kovokime be kompromisų su visokios rūšies nuodėme. Į Dievą mes visuomet privalome kreiptis „atvira siela“. Visiškai Jām iš pat pradžių atsidavę 2 Kor. 8, 5 išskaitome, kaip tai padarę makedonėnai. Apaštalas Paulius rašo: „Ir netik kaip tikėjomės, bet jie patys save pirmą davė Viešpačiui“. Ir dėl to jų dvasia taip veikiai tobūlėjos.

Svarbiausia ir pirmiausia, ką mes privalome Dievui atiduoti tai mūsų valia. Ar ji pridera Dievui? Vienas prityręs Dievo žmogus pasakoja, kaip, daugelio žvilgsniu Dievui nusilenkęs, jis ilgai neišdrysdavęs „atiduot Dievui raktą“ nuo paskutiniojo slapto savo širdies kamplio, ir kokios laimės patyręs, kai jis tuo žvilgsniu Dievui pasidavęs.

Pasiduodamas Dievui ir siekdamas eiti Jo valią, krikščionis nenustoja savo asmens savarankumo. Jis nepasidaro silpna, bejėgė būtybė. Atvirkščiai, jis dabar gali ir privalo visa savo valios jėga eiti tolyn Dievo keliais į gerą.

Reikia ne tik nusizeminti, bet taip pat ir „drąsiai kalbėti (Efes 6, 19-20).“ Dievui reikalingi darbininkai drąsūs, pasiryžę klausyti Jo paliepimų ir taikytis prie Jo valios, neatsižiūrint į pasekmes.

Kas yra tam visam jėgos šaltinis? Ko galima atsiremti? „Duota yra man visa valdžia danguje ir žemėj -- sako Kristus, — „ir štai aš esmi su jumis visas dienas iki amžių pabaigos“ (Mat. 28, 18. 20). Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad mes nesame pašaukti gyventi savo ištekliais. Jėgų šaltinis — Kristus, ir mes galime ir privalome nuolat, kiekvienu laiku iš to šaltinio semti.

Kada šv. Apaštalas Paulius jautėsi silpnas, Viešpats jam yra pasakęs: „gana tau mano malonės, galybė tobula pasirodo silpnybėje“ (2 Kor. 12, 9). Kada jis buvo silpnas, geriau galėjo įgyti Kristaus jėgos ir jį naudotis.

Kaip svarbu, kad mes eitum gyvenimo keliu, remdamiesi taja Dievo jėgos „lazda“! Dievui viskas lengva. Mes visuomet privalome Jo išmintimi, Jo pajėgomis ir Juo pačiu pasi-

tikėti. Visuomet turėkime vaiko pasitikėjimo Juo santykiuose su Dievu ir Jame rasime visa, kas tik bus reikalinga.

Eikime į dvasinį gyvenimą su karštu noru, kad mumyse būtų gausiausių Dievo veikimo vaisių. Eikime Jo keliu nieko Jam netrukdydami, bet visai pasitikėdami Jo visako žinojimu, galybe ir meile. Tuomet nors ir nejustume, kaip mes augame (tai būtų mums naudinga), tačiau žinokime, kad Jis ištobulins mūsų asmenį Kristaus „paveikslo“ ir panašumo“ ir iš mūsų gyvenimo gaus savo garbei gausių ir patvarių vaisių.

Vertė D. B.

Lietuvos Ateitininkų Konferencija

Kaune 1919 m. Gruodžio 29 — 31 d.

(Žiur. I sąsiuv.).

Kalbama Fondo reikalu. Referuoja k u n. p r o f. M o r k e l i s. Pernai išrinktas Fondo Komitetas, susidėjęs aplinkybėms, turėjo iširti. Tam atsitikus, susikūrė vadinamasis Fondo Globos Komitetas, kuris darbavos kol Ateitininkų Centro Taryba sudarė Laikiną Fondo Komitetą. Tas Laikinasis Fondo Komitetas buvo lig šio laiko. Grynais pinigais globota 10910 auks. Ost. ir 700 rub. rusiškais. Galutinai susitvarkyt Laik. Fondo Komitetas mano visai netrukus šaukti visuotiną Fondo narių susivažiavimą. Tai maž daug tokios, bendrai imant, išreikštos referento mintys. Dr. Karvelis pastebi, kad dabar Fondo turtas siekia 80,000 auksinų. Toliaus iškyla klausimas, ar konferencija turi teisės spręsti Fondo reikalus, ar ne. Gerokai pasiginčijus, nutarta išrinkt komisija, kuri peržiūri Fondo įstatus ir pateikia tuo klausimu savo nuomonę konferencijai. Tai atlikus, priimama rezoliucija: „Ateitininkų metinė konferencija, susipažinus su Ateitininkų Fondo dalykais, nusprendžia:

1. Fondo tvarkymą pavest esančiam Fondo Komitetui ligi artimiausios Ateitininkų konferencijos, kartu su kuria turėtų būti sušauktas ir ateitininkų Fondo narių susirinkimas;
2. Fondo įstatų keitimą ar palikimą tokių pat pavesti Ateitininkų Centro Tarybai ir Fondo Komitetui paritetiniais pagrindais, pirmininkaujant vienam pakviestam iš šalies dalykų žinovui;
3. Pabrėžti, kad Fondas yra Ateitininkų organizacijos dalis; ateitininkų įstatuose įdedant punktą:

„Ateitininkų organizacija turi susiŝelpimo įstaigą, kuri vadinasi „Ateitininkų Susiŝelpimo Fondas“.

4. Fondo Komitetas visumet duoda konferencijai platų pranešimą, atsako į klausimus, galutinas ir techniskas Fondo dalykų sutvarkymas pavedamas Fondo narių susirinkimui;
5. Visi Fondo skyriai dirba, kaip dirbė, kol iš Fondo Komiteto gaus tikrų nurodymų;
6. Pavesti Fondo Komitetui, susitarant su katalikų moksleivius ŝelpiančiomis organizacijomis, parūpinti lėšų aukštiesiems ir aukštesniems mokslams eiti visiems ateitininkams, ypač tiems, kas yra dabar kariuomenėj.

Išsprendžius Fondo reikalus, kalbama Organo klausimu. Referuoja kun. prof. Morkelis. Jis pažymi, kad „Ateities“ redakcijai teko išgyventi nepaprastų laikų. Ji kelis kartus keitėsi, todėl ir darbas negalėjo taip eiti, kaip jam reikėjo. Tai galima buvo pastebėti, kad ir iš pirmųjų dviejų numerių, kurie išėję gan silpnoki. Pirmutinis naujosios redakcijos uždavinys buvo gerai susitvarkyt viduje, stengtis atspėti moksleivių dvasią ir rašyti atitinkamų straipsnių ir galiausiai rasti senų ir jaunų bendradarbių. Rašytojų surasti pasisekė, todėl raštų yra pakankamai. Nekoki „Ateities“ platinimo dalykai. Ėmėjų visai nedaug. Lieka neišplatintų „Ateities“ numerių. Redakcija, bijodama bankroto, kiek įmanydama rūpinasi platinimu siūsdama „Ateitį“ į didesnius knygytus ir krautuves. Kadangi maža tēr ėmėjų, tad ir lėšų labai trūksta. Iš viso skolos Redakcija turi 7.498 auks. 44 skatikus. Pažymėtina, kad daugelis knygytų ir ateitininkų kuopų už „Ateitį“ dar neatsilyginę. Atsilyginus skola sumažės. Perimant iš senosios Redakcijos, rasta administracijoje ir ekspedicijoje didelė netvarka. Naujoji Redakcija pasirūpino visa tai sutvarkyti. Dabar Redakcija susitvarkius ir įėjo į normingas vėžes.

Dr. P. Karvelis ragina kiek galint daugiau rašyti į „Ateitį“, ypač jaunesniems draugams - ėms. Dabar „Ateičiai“, sako kalbėtojas, rašo veik vyresnieji, taigi visiŝko mūsų dvasios atspindžio joje nėra. Pinigine „Ateities“ parama privalo rūpintis kuopos. Būtų gera, kad kiekviena kuopa iškeltų vakarėlį, kurio gryną pelną paskirtų Ateičiai ir rinktų aukų, kaip kad buvo praktikuojama Rusuose.

Dr. B. Žukauskas daro pranešimą Revizijos Komisijos vardu. Jis pabrėžia, kad administracija ir ekspedicija neįsileidusios jo savo laiku revizuot, o jose buvę daug netvarkos. Ji pašalinta, tik ėmus darbuotis kun. prof. Morkeliui.

Dr. Mičiulis pastebi, kad daug dar yra neatsiteisusių „Ateities Spindulių“ platintojų. Reikalinga pasirūpinti,

kad jie kuo veikliausiai gražintų arba pinigų arba laikraštį. Tuo rūpintis pavedama Centro Tarybai.

Dar kiek plačiau pasikalbėjus Organo reikalais, priimama tolesnė rezolucija:

„Ateitininkų Konferencija, išsvarsčiusi organo reikalus, nusistato:

1. Išreikšti padėkos visiems, prisidėjusiems prie „Ateities“ išleidimo;
2. Kreiptis į čia gyvenančius ir užsieny mokslus einančius ateitininkus prašant, kad palaikytų „Ateitį“ raštais;
3. Kiekvienas ateitininkas ima sau pareigą išsirašyti ir platinti „Ateitį“, isteigiant platinimo kuopą;
4. Iškelti kiekvienai kuopai vieną vakarą „Ateities“ naudai;
5. Visus geresnius raštus, ypač laikraščius, žinių iš gyvenimo, kiekviena kuopa turi paduoti „Ateičiai“.

Priėmus rezoliuciją, renkama „Ateities“ Redakcija. Išrinkti šie 5 asmenys: kun. prof. Morkelis, Zitkus, Dabušių Stasys, Juozas Leimonas ir Vincas Dovydaitis.

Tuo baigiamas Organo dalykas. Seka paskutinis programos punktas, t. y. klausimai ir sumanymai.

Kun. prof. Morkelis atmena, jog artinasi 10 metų ateitininkų gyvavimo sukaktuvės. „Tas sukaktuves mes turim iškilmingai sutikti ir tinkamai švęsti“, sako kalbėtojas. Šiuo laiku turi būti skaitomi referatai ir paskaitos, pašvęstos ateitininkų, atsiradimo priežastčiai, gvildent ir nagrinėt pagrindiniams ateitininkų pasaulėžiūros dėsniams. Jubilejinei šventei turi išeiti padidinta ir pritaikinta „Ateitis“.

Dr. Krasnickas, palaikydamas kun. prof. Morkelio nuomonę, siūlo ateitininkams taip pat turėti savo metinę šventę.

Išsprendus šiuos sumanymus iš principo nutariama Ateitininkų metinę šventę visomet švęsti pirmąjį birželio mėnesio sekmadienį.

10 metų gyvatos sukaktuves švęsti kartu su ateinančia metine švente.

Dr. Karvelis kalba svetimųjų kalbų mokymosi reikalu, išrodydamas jų mokėjimo svarbą ir patardamas ateitininkams kiek galint daugiau kreipti į tai akis. Konferencija draugui Karveliui priitaria, išreikšdama pageidavimą, kad daugiau mokytų ateitininkai svetimųjų kalbų, ypač vokiečių, anglų ir francūzų.

Dr. Žukauskas kalba veteranų, kitaip sakant sendraugių, organizavimu. Jis nurodo, kad jau įreiktą Vilniaus Konferenciją buvusi numatyta didelė mūsų veteranų orga-

nizacijos svarba ir buvę išrinkti keli asmenys, kurie turėję rūpintis jų organizavimu, bet dėl įvairių priežasčių, tai įvykti negalėję. „Šioj konferencijojej mums jų organizavimu irgi reikia tarti žodis, sako kalbėt' jas. Mums ji labai svarbi. Jai susiorganizavus, mes jausim už savo pečių tą jėgą iš kurios gausim didelės moralinės paspirties. Mūsų srovė tuomet sustiprės, mes tapsim galingesni, nes mūsų visos pajėgos bus organizuotos. Mes dabar turim išrinkti tuos asmenis, kurie juos galutinai suorganizuotų. Tam darbui reikalingi žmonės, kuriuose dega mūsų idealų ugnis, kurie dar kupini atsidėjimo ir energijos. Tik tokie tinkamai atliks tąjį uždavinį. Tokie yra M. Krupavičius, kun. prof. Morkelis ir Misevičius. Taigi juos kaip tik prašau konferenciją išrinkti“—baiga kalbėtojas. Konferencija ilgu karštu delnų plojimu priaria.

Siūloma nustatyti perskaitytinų knygų sąrašas, kaip kad yra kitose šalyse, pav. Vokiečiuos, Prancijoje ir k. Tuo rūpintis pavesta Centro Tarybai.

Nutariama ateinančią vasarą daryti Lietuvos Ateitininkų kongresas. Nutariama ir pavedama Centro Tarybai subendrint ateitininkų kuopų įstatą.

Dr. Karvelis kalba taktikos klausimu, patiekdamas rezoliuciją, kuri priimama:

„Ateitininkų konferencija, apsvarščiusi taktikos reikalą, nusprendžia:

1. Į taktikos pagrindą deda ne griovim, bet statymo dėsni.
2. Skelbdami savo obalsius ir susidurdami su idejos priešais, ateitininkai laikosi krikščionių doros dėsnių;
3. Ateitininkų organizacija ir toliau pasilieka aukščiau politinių partijų, nedraudama atskiriems nariams dalyvauti jose;
4. Suprasdama, kad tik išvien einant visiems, atsieksime savo tikslo, mato reikalingu visoms kuopoms pasiduoti C. Tarybos nurodymams.

Ateitininkų konferencijojej dar buvo skaitomos šios paskaitytos: kun. prof. Kuraičio Ateitininkų judėjimo pagrindiniai siekiniai ir uždaviniai, kun. Česaičio Gyvenimo tragizmas ir M. Krupavičiaus Socialiniu klausimu.

Sermėgis.

Kaunas.

St. Č.

Del kai kurių mūsų kalbos lyčių dvejopomo.

Mūsų kalboj yra daugybė žodžių, turinčių dvejopą lytį: ilgą ir trumpą; taip antai, sakoma ir rašoma:

1) Lipti, mušti, grūsti, tėti, ducti, tylėti, gesinti, saugoti, tarnauti... ir—lipt, mušt, grūst, tėt, duot, tylėt, gesint, saugot, tarnaut...

2) Dirbame, dirbate; dirbome, dirbote; dirbdavome, dirbdavote; dirbsime, dirbsite; dirbtumėme, dirbtumėte... ir—dirbām, dirbat; dirbom, dirbot; dirbdavom, dirbdavot; dirbsim, dirbsit; dirbtumėm (dirbtume), dirbtumėt...

3) Rašyki, rašykime, rašykite... ir—rašyk, rašykim, rašykit...

4) Troboje, žvakėje, pirtyje, sūnuje, akmenyje... ir—troboj, žvakėj, pirtyj (pirty), sūnuj, akmenyj (akmeny)...

Yra ir daugiau tokių dvejopumų, bet visų čia neieškosim ir kalbėsime tik apie rašytuosius, kurie yra visų žymiausi.

Savaime, nenorom, iškyla klausimas: kam tas dvejopumas reikalingas? Galvok negalvojęs—atsakymo nesugalvosi, nes abidvi lytys—ilgoji ir trumpoji—turi vienokios prasmės, vadinasi, visiškai atstoja viena antrą. Atsakyti į šį klausimą tegalima neigiamai—dvejopumas čia yra nereikalingas.

Bet jis ne tik nereikalingas, jis—žalingas. Žalingumas pareina iš to, kad girdint ir matant (rašte) abidvi lytis—kartą ilgąją, kartą trumpąją—negalima nė prie vienos kaip reikiant priprast. Todel jos kalbant, tartum, kabo abidvi ant galo liežuvio, painiojasi, ir tuo būdu kliudo lengvai, sklandžiai ir drąsiai kalbėt, — taip, kaip rūsas kalba rusiškai, žydas — žydiškai, lenkas — lenkiškai ir t. t.

Išsirinktum vieną katrą tų lyčių, ilgąją ar trumpąją, ir stengtumeis visur ir visumet ją vieną tevartot; bet tuokart būtų labai kėblu skaityt tie raštai, kur rastum neigiamąją lytį, nes turėtum ją skaityt nenorėdamas, kamuodamas liežuvį, erzindamas akis ir ausis. Toks skaitymas būtų ne tik nemalonus, bet dar sunkus ir nesklaidus. Ir juo labiau būtum įpratęs vieną katrą tevartot lytį, juo

didesnio gautum patirt keblumo, ir nemalonumo, skaitydamas dabartinius mūsų raštus, kur abidvi tos lytys yra vartojamos be atodairos.

Kad išnyktų negerumai, einą iš to dvejojumo, turim padaryt jam galą visoje mūsų rašomojoje kalboje, vadinasi, rašomojoje kalboje vieną katra, ilgąją ar trumpąją. teturim vartot lyti.

Katra gi lyti rinksimės? Atsakymas čia aiškus: trumpąją. Visų pirma dėl to, kad ji yra plačiau, nekaip ilgoji, vartojama. Net ir tie, kurie rašydami vartoja ilgąją lyti, kalbėdami tveriasi trumposios. Paskui, trumpoji lytis yra lengvesnė tarti ir rašyti, ir mažiau jai reikia suvartot laiko ir psichofizinės energijos.

Kuo ilgoji lytis gera, nematyti.

Dar vienas dalykas verčia rinktis trumpąją lyti. „Kalboje kaip ir visoje gamtoje, eina kova dėl būties, ir tą kovą laimėja trumpesnės, lengvesnės, geriau nusisekusios kalbos lytys“ (Bain.). Todel, vartodami trumpąją lyti, eisim tuo keliu, kurio yra rodamos kalbos augimo tendencijos. Jei nenorėsime eiti šiuo keliu, tai sutrukdysim kalbos augimą, bet vis tiek jo neištengsim pasukt į priešingą jam pusę. Aklai ir atkakliai laikoma ilgoji lytis galės išigalėti mūsų rašyboje, bet šnekamojoje kalboje — niekada. Todel besipriešinant kalbos augimo tendencijai, atsirastų mūsų rašybos — kaip ir, sakysim, prancūzų — „bebalsių balsių“. Rašydami, pavyzdžiui, „buvome ilgojoje pievoje šieno vartyti“, turėtume betgi tuomet skaityti: „buvom ilgojoje pievoje šieno vartyti“, nes taip reikalautų skaityti šnekamoji kalba. Argi kas norėtų tokio keblumo?!

Visa tai sumetus, aišku, jog reikia rinktis trumpąją lyti. Ir reikia, kad kuo veikiau jį išigalėtų rašyboje, nes juo ilgiau ten pabus ilgoji lytis, juo sunkiau bus ją atsikratyti.

Galop, nenorėdamas būti vienašalis, turin pažymėti, jog kai kam lyčių dvejojimas yra labai geras dalykas, būtent, mūsų poetams: jis dažnai palengvina jiems suritmuoti eiles.

Tačiau šis mažmožis negali atsverti tos žalos, kuri eina iš lyčių dvejojimo. Dvejojimus turi būti panaikintas kad ir visi poetai imtų jį ginti.

Kazio Būgos

K e l i m a ž m o ž i a i

del „Ateities Spindulių“ (Nr. Nr. 1—2, 3—4 1917/18 m.)
rašybos ir kalbos.

Rašomosios kalbos taisyklingumu ir gražumu tuo tarpu mes dar negalime pasigirti. Iš šių dienų rašomosios kalbos mes nė negalėtume to reikalauti. Tiktai tuomet mes, vadinamieji „intelligentai“, teturėtume teisės laikraščių ir knygų kalbą peizoti, kad mūsų pačių—intelligentų—šnekamoji kalba būtų taisyklinga ir graži. Kasdieniame gyvenime kalbos taisyklingumas ir gražumas mums intelligentams ne kiek ir terūpėjo. Mes ne tiktai savo kalbôn kaišome svetimų žodžių, bet labai dažnai net ir ištisus sakinius rezgame nesavąja kalbos dvasia. Kiti mūsų, tariamieji žodžio (ne kalbos dvasios) „pūristos“ (švarininkai), vėngia atskirų svetimųjų žodžių it maro ligos, tuo tarpu kad savuosius žodžius taip suraizgo, kaip šiaipjau žmogelis—neintelligentas—nemokėdamas svetimų kalbų niekaip negalėtų išpažinti tojo mūsų pūristos lietuviškų žodžių rezginio. Mes mažiau nusidėtume kalbai ne tiek vengdami atskirųjų „nelietuviškų“ žodžių, kiek vartodami tikrų tikriausius „lietuviškus“ žodžius, tiktai juos sudarydami sakinia iš jų (resp. lenkų) arba vokiečių kalbos taisyklėmis. Kalba ne tiek teršia svetimieji žodžiai (griekas, iškada, smertis, dūšia, krasa, smuikas, šilkas, pipiras; kunigas, pinigai, klėnas, šmeižti; vazotis, lieta, zuikis, maĩtoti), kiek tųjų žodžių sustatymas. Žodžių sustatymo taisyklingumas nepridera nuo jų savumo ar svetimumo.

Kaimo žmogus sakydamas: „šiomet kažis kas rugiams paiškadijo“, ne tiek nusideda kalbos dvasiai, kiek mūsų intelligentas „pūrista“, svetimųjų žodžių vengėjas, nusideda sakydamas: „šiomet kažis kas rugiams užkenke“. Čia mūsų pūristos būta persisunkusio lenkų kalbos dvasia. Žodį pakenkė (yra ir taip žmonėse sakoma) pakeitė nesa-

*) Šis ilgokas mūsų kalbininko profesorio Kazio Būgos raštas pagamintas dar Rusuose 1918 m. ir buvo skiriamas „Ateities Spinduliams“. Ten nesuskubta jis atspauzdinti. Besikraustant iš Voronežo Vilniun ir iš Vilniaus Kaunan buvo kažkur nusimėtes. Dabar surastas, kaip nepasenes, pradedamas spauzdinti „Ateity“. Be to turime ispėti skaitytojus, kad nesant „Šviesos“ spaustuviėje raidžių su riestiniu kirčiu esame priversti tvirtagali žymėti prancūzų circonflexu. Nors šis ir negali visame kame atstoti riestinio, visgi bent privers skaitytoją pagalvoti. Red.

mas žodis užkenkė, lenkų žodžio „zaszkodziło“ tariamasis atstojėjas (atstôvas).

Gražios, taisyklingos kalbos reikia ieškoti ne intelligentuose, bet mūsų liaudyje. Kalbos turime mokytis ne iš gimnazijos ir universito mokytojų, bet iš kaimo kerdžių ir žemės artojų. Iki šiolei taip buvo susidėjęs lietuvių gyvenimas, kad mūsų mokytojas ir norėdamas kartais negalėdavo pritilpti prie gyvojo kalbos šaltinio. Vos tik dabar pamaži ima kisti gyvenimo sąlygos. Randasi vilties, kad dabar bus galima daugiau kas padaryti kalbos reikalui. Pastaraisiais metais norinčiam jau buvo galima mokytis kalbos iš gyvojo šaltinio-liaudies lūpų.

Mūsų jaunuomenės (aš tai spėju iš „Ateities Spindulių“) šiais metais kalbos reikalui kiek pasidarbuota. Zymū iš straipsnių, kad ateitininkų turėta kalbos mokytoju Jonas Jablonskis, kad iš jo daug ko jų pramokta. Kai-kurie dalykėliai tiesiog imta net iš gyvojo šaltinio — liaudies kalbos (pavyzdžiui tesie: m a g a 55,114, s e k a s 75, n e s e k a 32,74).

Voronežo jaunuomenė, dar negrižusi Lietuvon, turi gerąs prôgas pasimokyti kalbos iš buvusiojo savo mokytojo Jablonskio. Šiandieną kito tokio kalbininko, kuriam lygiai taip rūpėtų mūsų kalbos sintaksė, kaip Jablonskiui mes dar neturime ir vargu be turėsime šiais ar kitais metais. Kalbos išmokimo dingstimi (prake) jaunuomenė iš mūsų „sintaksininko“ ne tiktai pramoktų kalbos, bet ir sueitų į pažinęs su kalbos paktų rinkimo metodais. Tosios pažinės jau šiuo pat metu būtų pravarčios renkant tą kalbos medžiagą, kurios duoda Voronežo lietuviai tremtiniai.

„Ateities Spindulių“ rašybos ir kalbos teliesiu tik-tai tuos mažmožius, kurie man rodosi esą klaidingi, ita-riami ir abejojami.

I. Kirtis ir priegaidės.

Kirčio ir priegaidžių ženklai visuomet buvo mūsų râštuose retenybė, nes, pirma, reta kas mūsų temokėjo taisiais ženklais tiksliai naudotis, o, antra, kad ir mokėjo, tai negalėjo del spaustuvės neturėjimo tam tikrų raidžių. „Lietuvių Spaustuvei“ kiekvienas kalbos dalykų mėgėjas turi pasakyti dėkui, kad ji nepasigailėjo kelių šimtų (tūkstančių?) muštinių nusilieti priegaidžių ženklams. „Ateities Spindulių“ redakcija be ne pirmoji ima tuos ženklus vartoti ir tuo viešumôn kelti neprieinamą visuo-

menei spustuvės lōbį. Reikia tikėtis, kad kirčio (ir priegaidžių) „At. Sp-liai“ nenustos vartoję ir ateityje. Visi tie ženklai mums intelligentams šiuo metu, kuomet baisių baisiausiai darkoma tėvų kalba, yra būtinai reikalingi. Kiek aš gavau patirti susidurdamas su mūsų intelligentais viešuose susirinkimuose ir privačiuose pasikalbėjimuose, nėra beveik to žodžio, kurio intelligentas neiškraipytų. Vilniaus, Petrapilio ir Voronežo intelligentai taip taria jų negirdėtuosius žodžius, kad žodžio vietos žmogus vargu be pažintų, kad tai jo krašto žodis. Pavyzdžiui tesie kad ir tie inteligentų „žargono“ diemantai: audrà, rūšis, (neturiu) lėšū, teisė, atstovas, žaidžia (žaisti). auklėti, ydà, nuomà, nuomoti, medžiagà, kalbininkas, dailė, progà, luomas, laipsnis ir k. Liūdies kalboje, kame visi tie mūsų žodžiai tebėra gyvi, jie yra tariami visai ne „intelligentiškai“, tai yra: á u d r a (áudringas), r ū š i s, (neturiu) l é š ū (ne jo l é š o m i s sūnus kunigu išleisti!), t é i s é, a t s t ô v a s, ž á i d ž i a (žáisti), á u k l é t i (áuklė, áuklėtojas, áuklėjimas), y d a, n ú o m a, núomoti, mēdžiaga (neturu tróbai mēdžiagos), k a l b i n i n k a s tautininkas, mergininkas, dainininkas, dailininkas, bet v i š t i n i n k a s, silkininkas), d a i l ė, p r ó g a, l ú o m a s (žmonių luomai), l á i p s n i s.

1. „Ateities Sp-liuose“ gerai dedami kirtis ir priegaidės šiuose žodžiuose: áudra 45, áuklėtojas 55 áuklėti 113 yda 116, liāudis 112, lietūvis 128, mélynė, riāušės 32 (kilm. riāušų), siēla 4 (greta su vėle 45,46, t. y. vėlė, galin. vėlę), skáidydas 52 (skáidau, skáidyti), veltui 34.

2. Amatninko (85) vietoje reikia tarti ir rašyti â m a t (i) n i n k a s, ko reikalauja Naumiēstiškių (Laūckaimio kaimas, Suv. g.) ir Joniškiečių (Vidginių sodžius, Šiaulių ap.) â m a t n y k a s. Šaknies kirčio senumą rodo ir pagrindinis žodis âmatas, kurio daugskaitos vardininkas skamba â m a t a i; plg. patarlę girdimą Naumiēstiškiuose ir Joniškiečiuose: devyni âmatai, dešimtas(sis) badas.

Žodį â m a t a s (latv. amats, ryt. latv. amads) lietuviai gavo iš vokiečių (mittelhdeutsch) a m m e t (iš sen. vok. aug. ambaht, got. andbahti), šiaudie ištariamo A m t.

3. Iš žodžio a t s t ô v a s daugskaitos galininkas bus m e * atstóvus (85), o a t s t o v ū s. Atstôvas tokios pat rūšies žodis kaip ir gulôvas, palydôvas, vadôvas, žygôvas „kresowy“ (Zvingiai; žinia imta iš Kossakewskio, Lituanica 33 a).

4. **D á i l ě** 34 tokiuo kirčiu man nepažįstama. Ake-
laitis (Akielewicz, Głosownia litewska 90) rašė **d a î l ě**
„sztuka, sztuki piękne“. Rašomojon kalbon **d a i l ě** pateko
iš senovės raštu. Dailės žodį randame Daukšos, Širvydo
(Lietuvių Tauta II 11) veikaluose ir rašte „Summa Aba-
Trumpas iszguldymas Ewangeliju... Kiedaynise... Meatu Po-
na 1653“ p. 203: artay buti gali idant tasay kurs tayp
leeta sawą **d a y l ą** (Kėdąinių apylinkės tarmėje atsirado
iš **d a î l ě**) dengia tiems kurius ant sawo paweayksla su-
tweria neduotu kuo nuogistę pridengtu?

Iš Daukšos raštų aš turiu savo kortelių žodyną
išitraukęs tris žodžio dailės vardininkus: a) Atgĩdik manea
numirussi, nėsą asz pądaras táwas ir dailė rakų tawų
(Э. Волстерь, Литовскій Катихизмъ Н. Даукши 44,3), b) tatái Szatô-
nas... padāre... Nes' tatái io ĩpaczes bukłumas ir **d a i l ě**
Szatôno, tuos kuriuos tūri sawói' waldžioi' pirm' apiakint' ir
szirdiės iėmus priduoť (Postilla Catholica 1599 m. 165,19
— Volterio laidôs 218 p.) ir c) **d a i l ě** l. c. 396,39.

Tris kart Daukšos raštuose (1595 ir 1599 m.) randa-
moji **d a i l ě** rodo reikiant taryti ir rašyti **d a i l ě**. Laik-
raštininko **d á i l ě** yra ne kalbos paktas. bet jo p r a s i-
manymas.

Dailės pagrindinė reikšmė yra ta pati, kaip ir slavė-
nų žodžio **дѣло**, tai yra „darbas (dirbimas), veikimas“. **D a i l ě** yra ne tik tai tos pat reikšmės, bet ir tos pat kilmės,
kaip ir slavėnų žodis **дѣло**. Slavėnų garsui **ѣ** mūsų kalboje
šitame, kaip ir kituose, atvejiyje atsako **ai**; plg. sen. bulg.
(др.-ц.-слав.) **отъ-лѣкъ**—āt-laikas, **мѣстити**—maišyti, **цѣна**—káina,
(из)мѣнити—mainyti, **дѣлити**—dailyti (dailaũ. Zietelos par.,
Zasėčių sodžius) ir k. Dirbimo reikšmė tebekyšo Širvydo
(1629 m. Punktay Sakimu 41,6, sakinyje: žmoniu iszmonia
rado ir pramane wisokias **d a y l ě s** arba **r e m e s t u s**.

Visokio remėsto (amato) žmones lietuviai vadino
ir kaikur tebevadina dvikamiėniais (dviliemėniais) vardais,
kurių antrąjį—baigiamąjį—kamiėną (liėmenį) sudaro **d a i l ě s**
šaknis. Pavyzdžiui tesie šitie remėstininkų (remės-
ninkų) arba amatinkų vardai: 1) **r a t a - d á i l a** „rāčius,
kołodziej, колесникъ“ (Lietuvių Tauta II 11) arba **r â t a d a i l ě**
(Uspāliai), **r a t a d a y l i s** (Širvydo 1713 m. Diction 99
„kołodziej“, 2) Skridāila—Mosėdiškių (Telšių ap.) pavardė
iš skrit(a)-dāila „skričius, skritų (s k r i t a s Jušk. žod. I 62
s. v. apsegti) dirbėjas“, 3) **K â ž d a i l i s**—Mosėdiškio
žemaičio pavardė—iš **k â š - d a i l i s** „kašių pynėjas
(kašis iš lenkų kosz)“, 4) **S k r y n d â l i s**—Kretingiško
žemaičio pavardė (Акты Вилен. Археогр. Ком. XIV 148)—iš

s k r y n (i a) - d a i l i s „skrynių dirbėjas“ (s k r y n i a iš gud. skryňa arba iš lenk. skrzynia), 5) K i l p i n d a i l i s —1562 metų pavardė (Акты Вил. Арх. Ком. XXV 72,79)— iš kilpін-dailis „kilpinių (šaunamųjų lankų, lankėtų) dirbėjas“.

Antrasis žodžio rąta — d a i l ē „račius“ kamienas visais savo garsais lygus y'a su senėvės bulgarų—дѣля, turimu žodyje дрѣводѣля „dailidė, плотникъ“ (žr. mano straipsnį 1913 m. žurnale Рускій Филологич. Вѣстникъ. LXX, 104).

5. Iš Daukšos Katakizmo ir Postilės aišku, kad reikia rašyti ne * nuodēmē. o n ū o d ē m ē. Reikiant rašyti n ū o d ē m ē rodo ir Daukanto tarmė. Daukantas knygelėse vardu „Žodrodys toie knygelieie essontū žodiu“ (priedas prie „Epitome Historiae Sacrae. Auctore C. F. Lhomond, in Universitate Parisiensi, Professore Emerito. Petropoli 1838) rašo: n o u d i e m e 17 (flagitium), 29 (peccatum) 35 (scelus), 41 (vitium). Toksai rašymas rodo, kad žodžio galinis skiemo — m ē nėra turėjęs kirčio. Kirčiuotasis — m ē žodžio gale Daukanto tarmėje būtų davęs — m i e; plg. Daukanto lytis d r i e g m i e „drėgmė“ (Apiniū aug 33), u k s m i e „ūksmė“ (Žodrodys 41 s. v. umbra).

Daukša greta su nuodėme ta pat reikšmė vartoja žodį n ū o d ž i a.

6. Žodžio p a š a l p à vienskaitos įnagininkas yra ne *pašalpa 88, o pašalpa (ryt. pašalpu). Telšiškiei žemaičiai ir vardininką turi p a š a l p a (kilm. žemaitiškai pašalpas, t. y. p a š a l p o s).

7. Plotmės vietoje Jauniaus žinia tėsa sakoma Kvėdarniškiuose plót m ē „plotas.“ Šakyniečiuose (Šakyna Šiaulių ap.) irgi saka: žiūriu, plòtme (=plòtmė) beesanti.

Daukanto tarmėje būta lyties su a, t. y. p l a t m ē = platmie (Žodrodys 37 s. v. spatium).

8. Sróvė 109, 113-115 tokiuo kirčiu man nepažįstama. Prūsų lietuvių kalbos šaltiniai (Kuršaitis ir Šleikis) rodo reikiant rašyti s r o v ē, s r ô v ē; plg. Šleikerio Lit. Lesebuch 192: srovė kraujų ištekJė; Kuršaičio Deutsch-lit. wrb.: srovė „strom“ prieš s r ô v ē II 215, prieš s r ô v ē eiti I 124, su srovė plaukti I 34. Ruigio (Ruhig, iš kur liet. Ruigys; 1747 m.) ir Mylkio (Mielcke 1800 m.) žodynai rašo srowē, t. y. s r o v ē. Naumiestiškiai irgi saka s r i o v ē, s r i ô v ē.

Kirčio vietos ir tvirtapradės priegaidės galimumo žodžiui s r ó v ē aš ginti (neguoti) negaliu, nes man kaip reikiant nėra pažįstamos mūsų kalbos tarmės. Gali Lietuvoje rasti kampilis, kame bus tariama s r ó v ē, juk yra gi Lietuvoje greta su š l o v ē, š l ô v ē (vakariečiai

augštaičiai) sakoma ir šl ó v è (žemaičiai). „At. Sp-lių“ redakcija turėtų pasisakyti, kame ji girdėjusi tariant s r ó v è, žinoma, jei nebus tik ji kirčio išpiršto išlaužusi. Kolei ji nepasisakys, aš galiu abejoti s r ó v è s tikrumu.

9. V e r g u v è s (103) vietoje gyvoji kalba teturi v e r g ū v è. Taip bent sako Naumiestiškai ir Sintautiškiai. Raštuose v e r g ū v è teko man rasti „Auszroje“ (1883,6; 1896,12), „Liet, pasakose (med. mytol.)“ I 56 ir Totoriaus veikale „Pamokslaj izsminties ir tejsibes... Ispausti Suwałkuose 1851 Metuase“ p. 145.

P r a u s t u v è — taip taria Kuršaitis, Jaunius, Daukša (Postilė, Volterio laidos p, 338,35) ir kun. P. Sragys (salantiškis žemaitis)—neduoda mums teisės gyvo liaudies žodžio v e r g ū v è „baūdžiava“ perdirbti į * verguvę ar * vérguvę (vardin. * verguvė).

Susimildami, vyručiai, netaisykime negadintosios liaudies kalbos! Palikime kalbos paktus tokiuos, kokiuos mes juos randame liaudies kalboje! Nekiškime čia savo nešvarių pirštų!

10. D i d v y r i s 39 juokomis esąs sakomas Naumiestiškiuose kalbant apie labai didelį, áugalotą vyrą. Kirčio žvilgsniu plg. dar žodžius: d i d m e r g è „didesnė nekaip kitos mergos“ (Naumiestis), m â ž v a i k i s „kas būdamas didelis tarsi mažas vaikas jodosi, kuliasi“ (Mó-sėdis, Salantaĩ).

11. Įtakos (74) vietoje mano šaltiniai turi vardininką kitu kirčiu: i t a k a „die Mündung“ Kurschat, Deutsch-lit. Wr. I 342. Daukanto tarmėje i t a k a atstoja žodį uostas „устье; гавань, порт“; plg. jo sakinius: 1) Wulfstans kelao jurų pagal nu Hedaby prekibų pagirta Szleswiga miesta; i i t a k a Išlas (Вольтеръ, объ этнограф. поѣздкѣ по Литвѣ и Жмуди лѣтомъ 1887 года 128,21), 2) Padėliumi prekių buvo Palangos i t a k a, kurioje savo prekes keitė (Lietuvos istorija II 61), 3) Pireôs i t a k a ir murus Atenams ikūr (Giwatas Didiujū Karwaidū 15,8), 4) i t a k a „portus“ Žodrodys 32.

Eržvilko žemaičiai įtakos vietoje sako i n t a k a s (su išlikusiu n; greta su yteku „įteku“): y Šáltūna (i Šáltuona; vardin. Šaltuonà) ybiég Eržvilka i n t a k s „ручей=притокъ.“

12. Gera būtų, kad „A. S-lių“ redakcija ar kas kitas praneštų, kame Lietuvoje sakoma é r d v è (67,69) greta su e r d v a s. Kirčio ir priegaidės galimumai analogiją turime žodžiuose láisvė laisvas, méilė méilų, láimė laimų.

(Dar ne galas).

Mūsų kultūros palaikų naikintojai.

(Grovo Platerio archyvas ir knygynas.)

Lietuvos praeitis įdomi kiekvienam. Šalies paminklai stebina praeivį. Tų savo senovės paminklų randame ne tik piliakalniuose, ne tik kiekvienoj lietuvių artojo trobelėj, kiemely, bet ir kitada buvusio didingo turtininko, lenko ar vokiečio, dvaro rūmuose.

Jieškome senovės peilių, durtuvų, kalavijų, pinigų, parašų Lietuvos laukuose, kalnuose, upių pakrantėse. Įsiliptam į sodiečio rūmelio aukštą: stebimės baudžiavos laikų varpstėmis, išdrožinėtais lopšiais, vaikų stovynėmis ir visa tai gabenam į Lietuvos muziejų. Tačiau pamirštam apeiti dvarininkų rūmus. Jie mums seniau neįeinami buvo: darbininkų vaikams ponų durys uždarytos. Šiandien yra progos. Dvarai be savininkų. Jų turtas — žemė, gyvuliai, prabangos, puošmenos, javai — arba valstybės globoje arba kumečių valdomi. O tie visi palaikai, kurie laukininkui nė į galvą neatėjo, dvarų knygynai, archyvai pamiršti, iš dalies išblaškyti, sunaikinti. Jei nesusiprasim, baigs jie žūti. Su jais žus brangūs Lietuvos senovės kūriniai — raštai, antspaudai...

Yra vyrų ir įstaigų, kurie jais rūpinasi, renka juos. Tam reikalui darbuojasi „Lietuvos Valstybės Viešasis Knygynas“; jam jau ima padėti vietinės komendantūros rasti, tvarkyti ir siųsti į Kauną dvarų knygynus ir archyvus. Kadangi mūsų brolių ateitininkų visur pilna Lietuvos kariuomenėj, jie įvairiausių vietų turi, tad mums, vyrai, pareiga kurstyti komendantūras ir kitas valstybinės įstaigas, patiems aktingai padedant, gelbėti tiek vertingą valstybinį ir tautos turtą.

Pavyzdžiui stabtelėsiu prie vieno tokio užtikto ir sutvarkyto į Kauną išgabento dvaro knygyno ir archyvo.

Netoli Šventosios upės *Veprių dvare* (Ukmergės aps.), kurio savininkas grovas Marijonas Broelis Plateris, yra knygynas, kuriam ramiu laiku mokėjo apie 80.000 auksinų, ir archyvas. Knygos be mažiausios tvarkos buvo suverstos, išmėtytos 8 indaujose ir dėžėse viename kambary. Čia apsiečiai buvo įvairių dokumentų ir raštų. Dauguma archyvo liekanų rasta antrame rūmų aukšte grindyse be tvarkos primėtyta. Šie visi poperiai tvarkingai tapo sudėlioti į dėžes siūsti Lietuvos archyvui. Tuo darbu rūpinosi Širvintų komendantūra. Šių raštų (baudžiavos laikų dau-

giausia) buvo pridėta 1 $\frac{1}{2}$ didelės dėžės. O iš to kambario, kur knygyno būta, archyvo brangenybių taip pat pusė dėžės prisidėjo. Betvarkant knygyno kambarį išblaškytus poperius, teko pastebėti iš raštų pelę išsprunkant. Dėžės dugne, kur buvo pamesti rankraščiai, vieni tik skuteliai senobinių raštų belikę: poperius ilgainiui pelės ir žiurkės sukapojo, kiti nuo kambario drėgmės nubluko, supelėjo. Kai kurie sunku šiandien vietomis išskaityti. Rasti su dideliais, stiklinės dugno didumo, leko antspaudais vidury Lietuvos vyties pavidalo poperiai, išsitrynę, neaiškūs; jų yra 3 - 4 lapai. Matyti, ir knygynas ir senovės oficialūs ir intimūs grovo raštai, kurie, tikiu, nemaža reikšmingų žinių duotų mūsų tautos istorijai, santykiam su kaimynėmis tautomis ir pasauliu ir ypač skirtų turtingos medžiagos Lietuvos bandžiavos laikams tirti, buvo ilgą laiką be priežiūros ir visiems nemokėliams, nesupratėliams prieinami. Ypač tai padarė karas, kuris normalų gyvenimą viur sutrikdė. Kai žmonės pasakoja *), grovas M. B. Plateris baisiai mėgdavęs savo knygyną ir archyvą, kuriuos esąs paveldėjęs iš savo senelių ir iš dalies naujais mokslo ir bibliografijos dalykais padidinęs; jis, sako, kiauras dienas rausdavęsis po knygas, o dvaro ūkį prižiūrėdavusi jo žmona. Bet grovui vokiečių okupacijos laikais, pasitraukus iš dvaro, knygynas ir archyvas likę be priežiūros. Dar rusų laikais kai kurias knygas esą išnešioję kazokai, kurie čia stovėję. O vokiečiams būnant po dviejų mėnesių 1915 - ais m. Plateris atvažiavęs prašęs a. a. Veprių klebono kun. Vasiliausko, įteikdamas jam pažymėjimą apie knygų laikymą, kad šis paimtų geresniasias knygas į save; kun. V - as paėmęs 6 dėžės knygų ir maišą įvairiausių raštų. Tas knygas paskiau dabartinis Veprių klebonas sutvarkęs ir išgabėjęs atgal į grovo rūmus. Likusias vietoje knygas užėję vokiečiai be atodairos naikinę.

Nuo rūmo per 15 sieksnių yra senas, suvaržytomis geležimi šakomis „amžių kaštonas“. Tai senas medis. Nuo senumo jo šakos nulinkusios, net vietomis iš kaštono stuobrio išplyšę. Aplink medžią apatinės šakos spyriais paremtos, o aukštesnės geležimis prie medžio liemens priveržtos. Po kaštono pavėsiu iš girnapusės įtaisytas stalelis, aplink jį suoleliai — svečiams vieta. Šis medis daug yra matęs bežaliuodamas ir dabar besendamas. Ne taip senai Europos kare, vokiečių okupacijos laikais Lietuvoj nemaža skaudžių vaizdų šis kaštonas paregėjo. 1915 m.

*) Kun. Kazys Krikščiūnas, Veprių klebonas.

vokiečių kareiviai, radę gražią Platerio biblioteką ir archyva, ėmė naikinti. Nesuprasdami jų vertės, rasit ir nenorėdami suprasti, jie nešę kasdien iš knygyno kambario glėbiais knygų, įvairiausių raštų, monografijų, ir žmonių nusiskundimais, po kaštono šakomis kurdavę laužą ir virdavęsi sau valgi. Nuo ugnies kaštono šakos vietomis, dar tebežymu, apdegusios, o knygyno geroka dalis ugnies sunaikinta.

Gerokai knygų ir archeologinių palaikų vokiečių valdžia paskiau į savo žemę išgabenusi. *) Apie tai grovas iš Vilniaus sužinojęs pranešęs Ūkmergės kreisamtui. Tuo reikalu net buvę atsiųsti vokiečių valdžios atstovai ištirti. Ne mažiau knygų buvę ir bolševikams esant išnaikinta. Jie tiesiog ir patys jas plėšydavę ir žmonėms kam vynioti dalydavę. Del to ir dabar dar aplinkui to lydžio žmonėse knygų užtinki.

Iš užsilikusių knygų matyt, kad daugiausia jų yra lenkų, vokiečių, lotynų ir francuzų kalbomis spausdintų. Yra ir italų su anglų. Lietuvių, latvių, rusų kalbomis tik vienas kitas dalykėlis. Kelios knygos atsitiko rašytos (rankraščiu, originalu), bet jų nedaug. **)

Taip, jau šis knygynas ir archyvas nuo žūties išgelbėtas. Iš jo Lietuvos tyrėjai, mokslininkai ims, kas Lietuvos istorijai reikalinga bus. Knygynu naudosis plati visuomenė, bet ne vienas kuris asmuo. Tačiau tai mažas lašelįs jūroje. Kiek šaly yra neužtiktų, pamirštų tos srities brangybių! Jas surankiojus, atidavus valstybei globoti, nelyginant pinigų bankui, žinotum žymų darbą atlikęs. Ir tas darbas nepragaiš be naudos: jis labai pravers Lietuvos istorijai, iš kurios turės mokytis mūsų būsimosios kartos, iš kurių ir mums, broliai, teks daug ko praeities patirti, daug kuo domėtis ir, pagaliau, ką nors patirto tautai ir pasauliui parodyti!

Vaisgenis.

*) Sakė Veprių dvaro prievaižda Kuchanauskas.

**) Antai: *Lotavica Grammatica.*

In gratiam illorum

Qui lumen doctrinae

Elustiano

Sedentibus in tenebris

Et umbra mortis

offen (?Red.) student;

Anno ab ortu Solis

Justitiae

In Lavue (? Red) humana

1737

Vilnae

Typis Academicis Societatis JESU.

62 rašyti lapai.

R a š t a i.

Pavasaris. Lietuvių Katalikų Jaunimo Sąjungos „Pavasario“ organas. Eina vieną kartą per mėnesį. 1 № 32 p. „Pavasaris“, kliūtis nugalėdamas, jau trečią sykį pasirodo. Ir užtat pažymėjus pirmajame šių metų sąsiuvinį „1 metai“ netiesa pasakyta. „Pavasaris“ šiais metais pradeda ketvirtuosius savo darbo metus. Šių metų „Pavasaris“, nors žada eiti mažesniais sąsiuviniais ir rečiau, negu anais laikais Kaune ir Vilniuje, tačiau turiniu nuo anų nei kiek ne atsilikęs. Aplamai imant šio „Pavasario“ sąsiuvinio turinys labai įvairus ir lipšnus. Eilėse, literatūros vaizdeliuose ir šiaip jau straipsniuose dvelkia jaunumas ir laiko dvasios supratimas ir atjautimas. Gana paminėti, kad ir šie keletas raštelių: E. d. J. lio Organizuokimės ir dirbim! Gismanto Tauta ir Taika; Pavasarininkų konferencijos nutarimai; J. Strimaičio. Laikraščio bendradarbiams žinotina; Gismanto Mandagumas; Instrukcijos pavasarininkams ir t. t. O jau jaunimo gyvenimo kronika, tai tikrai tokiam siaurame 32-jų puslapių mėnesiniame laikrašty įvairesnė vargiai ir būti begali.—Pavasarininkai mums, ateitininkams, visais žvilgsniais artimiausia jaunimo dalis. Tad, kaip visą pavasarininkų judėjimą, taip lygiai ir jų laikraštį privalome remti raštais, platinimu ir kuo kas išmanydamas. Į jaunimą su „Pavasariu“!

— lis.

Prof. V. Jurgučio. Socializmas ir Krikščionybė. Kaunas 1919 m. 24 psl.

Aršiausi mūsų laikų krikščionybės ir apskritai tikybos priešininkai tai socialistai. Gyvenimas jau yra parodęs, kad kur tik socializmas įsigali, kokioj tik šaly valdžia socialistų rankose, tenai tikyba esti labiausiai persekiujama, vejama, kaip iš viešojo, taip ir iš privačio gyvenimo. Kame to socialistų nepalankumo tikybai priežastis? Į šitą klausimą trumpai ir aiškiai, atsako prof. V. Jurgučio knygutė „Krikščionybė ir socializmas.“ Knygutė padalinta dviem skyriais. Pirmajame skyriuje „Karolis Marksas ir Krikščionybė“ autorius labai aiškiai dėsto Markso filosofinės pažiūros kilmę, jos esmę, Markso teoretines pažiūras į tikybą apskritai, jo pažiūras į Krikščionybę teorijoje ir santykius su tikyba, ypač su Krikščionybe, praktikoje. Antroje daly „Vėlesnysis socializmas ir Krikščionybė“ paduota filosofinė socialistų pasaulėžiūra, socialistų pa-

žiūros į Krikščionybę teorijoje ir faktinieji ir juridiniai socialistų santykiai su krikščionybe. Knygutė, nors nedidoka (22 psl.), bet, kiek matyti, turininga. Ačiu puikiam išdėstymui toks platus turinys lengvai suprantamas. Kalba graži, skaitosi lengvai. Pradžioje paduota sąrašas veikalų, kuriais autorius yra šiam rašiniui naudojęsis. Baigdamas pridursiu, kad nevienas perskaitęs šitą knygutę lauks iš autoriaus ir daugiau panašių.

Pranys.

IŠ MOKSLEIVIŲ GYVENIMO.

Kaunas. Kauno moksleiviai savo gyvenime ir darbuotėje kai kuo skiriasi nuo kitų miestų moksleivių. Čionai nežymu griežto skaldymosi moksleivių į at — kus, aušrininkus ir kitus, nei didelio domėjimosi moksleivių organizuotės reikalais. Ar tai gera, ar ne, neslėpė spręsti.

Už kitus kiek daugiau dirba at — kai. Aušrininkų visai negirdėti. Jaunesniųjų draugų kuopelių taipgi visai nėra. Čia nematyti nė jų reikalo.

Beje, yra „Skautų Draugovė“, kuri jau gyvuoja antri metai. Joje dalyvauja daugumoje jaunesnieji draugai. Pernai skautuose dalyvavo rods ir draugės, šimet, regis, taipgi. Skautų tikslas išsiauklėti dorus ir sveikus kūnu ir siela visuomenės narius. Jie turi prie „Saulės“ gimnazijos savo štabą, kuris gražiai išpuoštas įvairiais pačių skautų darbo paveikslais ir kitokiais išdirbiniais. Čia pat galima pamatyti visus skautų įrankius.

Skautų Draugovei galima linkėti laimingos kloties.

Aplamai imant Kauno moksleivių gyvenimas nėra toks gyvas, kaip kitur. Matosi išsiblaškymo, per didelio ūpu vadavimosi. Juk per visus metus nesurengta nė vieno rimtesnio moksleivių vakaro ir nič nieko, nebent keletas tuščių robaksų. Visuomenės gyvenimu iš moksleivių ir — gi maža kas domisi. To viso priežasties negaliu tikrai atspėti. Gal tam kaltas viso Kauno gyvenimas su savo kasdieniniais šokių vakarais, kuriuose ypač mūsų draugės „veikliai“ dalyvauja. Beto veik kasdien atdaras teatras, kynematografas ir daug kitokių pramogų vietų. Kaikurios draugės net jau ir perdaug tam laiko aikvoja. Užtat į dėstomus mokykloje dalykus savaip žiūrima. Net galima išgirsti kaikurius tariant: „Kam man mokytis matematikos ir kitko — man užteks saloninės kalbos išmokus“.

Kitos vėl draugės, šokių vakaruose, ir pokiliuose, dažnai susitikdamos su karininkais ir aukštais valdininkais, su klesos draugais nebenori nieko bendro turėti. Tokioms draugėms ne - gi gali rūpėti kuopelių reikalai. Tas pat ir su draugėmis valdininkėmis, buvusioms ateitininkėmis. Nors draugės dažnai primena, jog „dabar lygios teisės“, tačiau iš to tinkamų išvadų retai kuri tepadaro.

Bendras ūpas ir ateitininkam kliudo aktingiau dirbti. Bet neatsižvelgiant į tai visgi dirbama. Jei mažiau dėmes kreipiama kuopelėms ir jų darbuotei, užtat savęs lavinimui nemažai triūsiama. S.

Naumiestis. Jau antri metai, dėka tokių visuomenei atsidavusių žmonių, kaip Juozas Kavaliūnas, a. a. Ona Valaitytė ir kiti, Naumiesty gyvuoja „Žiburio“ draugijos gimnazija. Pradžia buvo gana sunki. Pirmose mokslo dienose beširdė mirtis išplėšė vieną labiau gimnazijai atsidavusių darbuotojų a. a. Oną Valaitytę. Jos mirtis padarė didelį smūgį mokslo norinčiai jaunuomenei ir paliko neišdildomą atmintį jos širdyje. Taip pat daug vargo padarė nepatogus gimnazijos butas. Visų kliūčių nežiūrėdami prakilnių idėjų vedami darbuotojai tiesė kelią trokštančiai mokslo jaunuomenei. Ir jų triūsas nepaliko be vaisių. Šiais metais jau turime tinkamą gimnazijai butą, kuriame liuosai telpa visos keturios klesos. Mokinių mokosi 165, kurių 1-je klesoje 29 bernaičiai ir 14 mergaičių, II-je — 29 bernaičiai ir 30 merg., III - je — 32 bern. ir 16 merg. ir IV - je 15 bernaičių. Mokiniai, matydami, kad jų darbų laukia tėvynė, kad prie tų darbų tinkamiau prisirens, susibūrė į kuopeles: Ateitininkų ir bendrininkų. (? Red.). Ateitininkai pakol kas gerai gyvuoja: įsisteigė gana didelį knygyną, daro susirinkimų, rengia paskaitų ir t. t. Visi nariai darbuojasi gerų norų kupini. Bendrininkai ligi šiol neparodė gyvumo. *Moksleivis.*

Kražiai. Kražių progimnazija 1 rugsėjo 1919 m. pradėjo pirmuosius mokslo metus. Šimet tėra tik dvi klesi. Bet dėl didelio mokinių skaičiaus pirmoje klesoje, yra dvi paralelės klesi. Ateinančiais metais bus trečia, o gal dar ir ketvirta klesa. Mokytojų viso keturi.

Mokinių pirmąjį pusmetį buvo 117, bet po Kalėdų žada dar keliolika įstoti.

Prie progimnazijos dar yra kasdieniniai suaugusiųjų kursai, kuriuose mokinama tikybos, lietuvių kalbos, aritmetikos, gamtamokslis, Lietuvos istorijos, Lietuvos geografijos, pasaulio geografijos, fizikos, psichologijos, daileraščio ir piešimo. Šie

kursai veikia nuo Visų Šventų, prieš tai gi buvo kiti kursai, ir juos baigusieji 5 asmenys jau mokytojauja Kražių parapijos sodžiuose. Mokslas kursuose nemokamas.

Rugsėjo 20 d. Kražiuose susiorganizavo At - kų kuopa. Išrinkta jai valdyba iš 5 asmenų: pirmininkė M. Galdikaitė, vice - pirm. J. Tautkus, rašt. St. Višinskis, išdininkas A. Ša-rauskas ir knygininkė Z. Navickaitė. Narių viso 40. Iki šiol visi kuopos nariai dirbo kartu: kas antra savaitė darydavo susirinkimų, kuriuose nariai paeiliui skaitydavo referatų ir šiaip jau raštų ir įvairių knygų. Dabar trūkstant atsakomos susirinkimams vietos, kad geriau sektųs darbuotis, kuopa yra pasidalinusi į tris sekcijas: 1) draugių sekcija, kuri ypač nagrinės moterų klausimą, 2) visuomenės sekcija ir 3) dailininkų-literatų sekcija. Visų trijų sekcijų pasilieka ta pati bendra valdyba, tik kiekviena jų išsirinko sau dar atskirą valdybą iš 3 asmenų. Kiekvienos sekcijos susirinkimai bus kas antra savaitė, o visuotinieji kas du mėnesių, jeigu gi būtų reikalo, tai ir dažniau. Kad gerai išmokti lietuvių kalbos nutarta užrašinėti patėmytus atskirų narių pavartotus barbarizmus, kurie paskiau skaitomi susirinkimuose, taipgi už pasakytus penkis tokius žodžius paskirta mokėti bausmės po 2 skatiku. Pagalios dar vienas pažymėtinas dalykas—tai kuopos leidžiamas laikraštėlis „Atžala“. Jos 1 Nė buvo ranka perrašytas ir piešinėliais paįvairintas, bet toliau nutarta išitaisyti hektografais ir spausdintis.

Kražių Vėpla.

Šiauliai. Čia yra gimnazija, kurią lanko apie 400 mergaičių ir bernaičių. Mokslo metai prasidėjo 1 d. rugsėjo 1919 m., tik pats jau mokslas trūkstant mokytojų dar nebuvo įėjęs į normales vėžės. Tačiau viskas būtų buvę gerai, kad ne barbarų vokiečių užpuolimas. Su jais pirmučiausia teko beginkliams tos gimnazijos mokiniams kruvinai susikirsti, ginant savo šviesos židinį. Ir pasiliejo nekaltas kraujas, ir kerštu degdami draugai - ės išsiskirstė kiekvienas į savo namus. Kad ir turėjo draugai - ės vokiečių kardams nusileisti, tačiau jų dvasia likosi neįveikta. Už mūsų beginklių skriaudimą, jiems atmokėjo mūsų draugai kareiviai plieno kardu ir švino kulka. Mokslas vistik buvo pertrauktas bent trims mėnesiams ir tik 7 d. sausio šių metų vėl pradėtas ir sekmingai varomas. Tiesa, per tą laiką vieno - kito draugo netekome -- kaikurie į kitas gimnazijas išsikėlė, bet jų vietoje susilaukėme eilę naujų draugių - ū. Gimnazijoje veikia dvi tarybos: mokytojų ir mokinių. Pastaroji benebus giminiga bolševikų laikų tarybai. Nežinau kodėl tie draugai, kurie pirmiau net kardu su bolševikais kovojo, dabar jų pa-

darui pataikauja. Regis, draugių - ū dauguma yra nutarę ją likviduoti, ar bent įstatus pakeisti. Tik įkūrėjai sugebėjo jiems akis apdumti, tai, girdi, esanti ne bolševikų taryba, o tik be-spalvė. Vėliau net sutiko perkrikštyti ją mokinių komitetu, nežiurint į tai kad to organo įstatai nuo „raudonosios gadynės“ tie patys tebėra. Ši organizacija, sako, jau turinti ir keletą sekcijų — Dramos, Sociologų ir mokslo — tik nežinau, kaip mūsų sociologai sugyvens. Ar sociologiją aiškinti ne pradės vieni Kristumi, kiti K. Marksu? Tiesa, nusimint nėra ko: išskyrus vieną kitą narį, visi tarybos nariai ateitininkai. Tik nereikėtų duotis už nosies vadžioti. Šit, kad ir laikraščių reikalų. Komitetas įsteigė skaityklą. Nutarė visokių pakraipų laikraščių parsiuždinti, o tuomi tarpu pastebėjau, kad skaitykla be „Lietuvos ir Tautos“ prikimšta „Darbininkų Gyvenimų“, „Darbų“, „Varpų“, „Lietuvos Ūkininkų“ ir „Aušrinės“. „Laisvės“ gi tik - tik pastebėjau vieną susirietusį numerį. O kame daugiau krikščioniškosios pakraipos laikraščių? Kame „Darbininkas“, „Ūkininkas“, „Ateitis“, „Pavasaris“ ir k. Jei jau pradėjome, tai bent nuosekliai ginkime savo teises. Šiaip jau viskas būtų gerai, tik gaila, kad kaikurios mūsų draugės labiau už visuomenės darbą mėgsta „flirtuoti“ su nieko sau mokiniukais, jų meilių žodelių klausytis ir ižeistas širdes gydyti. Kitos, sako, net suskubusios pagarsėti savo meiliais žvilgesiais karininkus beatakuodamos. Užtat jos giriamos pas karininkus, nes gerai šoka „Tu Step“ ir t. p. Draugai tuomi tarpu pas mus pavyzdingi, nors randasi vienas - kitas, kuris vis dar tebetvirtina, kad jis, girdi, iš „beždžionės“ paeinąs. Bet tokie, regis, greit retenybė pasidarys. Dauguma nerūko ir negeria, o kiti, jei ir išmeta po burnelę pasislėpę, arba, rūko, tai ką bepadarysi: jaunystė - kvailystė... *Ateities žiedas.*

Rokiškis. A t e i t i n i n k a i. „Ateity“ dažnai rašoma apie kitų miestų ateitininkus. Bet apie Rokiškio ateitininkus nieko negirdėti, tartum jų ir nebūtų.

1918 m. įsikūrus Rokišky Gimnazijai, tuojau atsirado ir ateitininkai. Kadangi tebuvo tik trys klesos, ir ateitininkų kuopelė susidarė iš žemesniųjų klesų mokinių. Todel ir jų veikimas buvo be reikalingos gyvybės ir nežymus. Neilgai teko ir gyvuoti. Užėjus bolševikams, gimnazija pateko į jų rankas. Šie pastatė savo išperėtus bolševikus - mokytojus. Tie, žinoma, ateitininkams buvo labai priešingi. Ateitininkai matydami, tokį mokytojų nepalankumą, aiškstėn nesirodė. Tik atskiri asmens, geriau suprantą ateitininkų reikalus, nesiliovė dirbė savo draugų tarpe, laukdami geresnės progos, kuomet vėl galės viešai rodytis.

Paliuosavus Rokiškį iš bolševikų jungo, tuojaus mokymiuose pradėjo būti jaučiamas organizuotės reikalas. Iškart kelių asmenų sumanyta įkurti kuopelę bepartyvė, arba, geriau sakant, aušrininkų. Mat nujautė, kad toki kuopelė gali turėti didelio pasisekimo, nes mokytojai ir toliau pasiliko bolševikų pastatytieji. Ateitininkai aiškiai suprastami tos kuopelės kenksmingumą, sumanymui priešinosi. Aušrininkai, matydami, kad jų darbas nepavyks ėmė ir įsikūrė aušrininkų kuopelę. Regis tą pačią dieną atgimė ir ateitininkai.

Dabar ir Rokiškį ateitininkų kuopelė gyvuoja gana gerai; narių skaičius gana didelis. Veik kiekvienam susirinkime prisideda naujų narių, nors darbuotės sąlygos ir nekokios. Ateitiuinkų kuopelė turi savo knygynėlį, kuris susideda iš narių aukotų knygelių. Taipgi leidžia savo rankraštėlių „B a k u ž ė s V i l t i s“ ir įkūrė savo chorą ir orkestrą. Susirinkimus daro kas antra savaitė. Skaito pačių draugų rašytų referatų, nagrinėja visokių klausimų, žodžių sakant, gyvuoja ne menkliau už kitų miestų ateitininkus, nors visai Rokiškio inteligentijai ateitininkams priešingai nusistačius, darbo sąlygos sunkios. Idealinga jaunuolių - ateitininkų saujelė darbuojasi bolševikų lizde į nieką neatsižvelgdami.

Jei jau dabar, dar nesubrendusi, ateitininkų saujelė drįsta savo priešams viešai atsisipirti, reikia laukti, kad subrendusi tą darbą dar sėkmingiau varis. *Ilgakojis.*

Ramygala. Iš ateitininkų gyvenimo. Vietoj jau antri metai gyvuoja tuo tarpu triklasė progimnazija. Aišku, kad tokioje dirvoje ateitininkų organizacija visai tinkamai negali plėtotis. Tačiau į visą tai moksleiviai nežiūrėdami, padedami iš šalies, įkūrė at - kų kuopą ir varo lavinimosi darbą. Kartais skaito referatų, dažniau skaito straipsnių iš knygų ir žurnalų, aiškinasi įvairių - įvairiausių klausimų, mokinas deklamuoti ir t. t.

Viešiau teko pirmu kartu pasirodyti sekmadienį prieš adventą su savybės vakaru. Suvaidino „Amerika pirty“, pasakė monologą „Kaip Pelelis mokslus ėjo“, padeklamavo, padainavo ir t. t. Užgavėnėms rengiamas kitas savybės vakarėlis. Bus statoma „Iš tamsos į šviesą (truputį pakeista) ir „Nesipriešink“.

Kuopai vadovauja jau antra valdyba. Jos pirmininkė M. Gurskaitė. Bene bus tai pirmas atsitikimas at - kų gyvenime, kad mergina būtų kuopos pirmininkė (? Red.).

Prieklasio ir I kl. mokiniai nenorėdami nuo vyresniųjų atsilikti irgi įkūrė kuopelę, kuri šiandien gyvena dar be jokių įstatų. *A. J.*

Pranešimas.

Siuomi prašau visų Ateitininkų Organizacijos kuopų, tuojaus prisiųsti praeitų 1918 - 19 mokslo metų ir senesniųjų laikų neįduotos Centrai taip kuopų, taip gyvavusių sekcijų ir komisijų protokolus.

Taipogi kreipiuos į visus asmenis, pas kuriuos yra iš Rusų pargabentų Ateitininkų Organizacijos dokumentų ir šiaip jau medžiagos — protokolų, rankraščių, knygų, antspaudų, referatų ir t. p., — tuojaus prisiųsti visą tai šio adresu: Kaunas, Ožėškienės g-vė 12 №.

Lietuvos At - kų Centro Tarybos knygyninkas
ir Archyvo tvarkytojas

Vl. Kateiva.

Kaunas, 16 - I - 20 m.

Redakcijos atsakai.

Eršket - Radastai. Draugė pasidarbavusi, be abejonės, eiles gerai rašysite. Ypatingai vyksta versti iš kitų kalbų. Tik visai bereikalingai ir nevykusiai trumpinate žodžių lytis. „Senovės Lietuvė“ dedame šin sąsiuvinin. „Lopšinė“, „Angėlą“, „Rudenį“ ir kaip kitas, kuriomis negalime patys pasinaudoti, įduosime „Pavasariui“. Kitas, išsiskaite, mėginime dėti artimesniuose „Ateities“ sąsiuvinuose. Reiškiame vilties, kad Draugė ir toliau mūs nepamiršite.

D. B. Visi Draugo siųstieji raštai gauti tvarkoj. Ačiu. Stengsimės pasinaudoti. Tik manome, kad „Aidas“ ir „Sukurys“ su savo „romantizmu“ daugiau tiktų „Pavasariui“. Jam ir įduosime.

Taltrakui. Draugui eilės kol kas nevyksta, nors gal širdžiai ir netrūksta jautrumo. Gal pabandytumėte ką nors rimtesnio proza.

Jurgiui Dainai. Draugo eilės turime. Geriaus išsiskaite ir kai ką pataisę, regis, pasinaudosime.

Redaktorius - Leidėjas **Dabušių Stasys.**

== J A U N I M E ! ==

Jau pasirodė ilgai ir nekantriai tavo laukiamas

„PAVASARIS“

Tavo tiesioginė ir būtina pareiga ne tik išsirašyt, bet ir kuo labiausiai išplatint ir visomis pajėgomis remt tą vienintelį savo laikraštį!

„Pavasaris“ auklės ir švies lietuvių jaunimą, duodamas jam visų mokslo šakų prieinamų straipsnių, gražių eilių, apsakymėlių, jaunimą dominančių žinių patarimų ir t. t.

„Pavasaris“ bus širdingiausios lietuvių jaunimo draugas džiaugsmuose ir varguose.

„Pavasaris“ kuo tiksliausiai vaizduos visą lietuvių jaunimo gyvenimą.

I „Pavasario“ pasaulis pažins lietuvių katalikiškąjį jaunimą. Del to kiekvieno bent kiek save gerbiančio lietuvių jaunuolio ir lietuvių tiesioginė pareiga visa kuo palaikyti „Pavasaris“, kiekvienam būtinai jį išsirašant, uoliai platinant, siunčiant jam savo krašto žinių, įvairių rašinėlių, remiant jį lėšomis.

„Pavasaris“ eis tuo tarpu vieną kartą per mėnesį, tačiau tikimės, kad jaunimo remiamas jis galės veikiai dažniau eiti.

„Pavasario“ kaina: 3 mėn. 5 auks., pavienis num. 2 auks.

„Pavasario“ Redakcijos ir Administracijos adresas:

Kaunas, Ožėškienės g-vė 12 №.

Vienintelis paveiksluotas
literatūros, meno ir kul-
tūros laikraštis

„VEJA“

Dalyvaujant išymesnėm literatūros, dailės ir kritikos pajėgom, „VEJOJ“ spausdinama: eilėraščių, apysakų, novelių, straipsnių meno ir šiaip kultūros gyvenimo klausimais. Ypatingai žiūrima literatūros, teatro ir dailės kritikos

„VEJA“ iliustruojama mūsų dailininkų paveikslų reprodukcijomis ir piešiniais, krašto vaizdais, karų lauko ir šiaip išgmesnių mūsų tautos gyvenimo momentų vaizdais.

„VEJA“ eis tuo tarpu kartą per dvi savaites didelo formato sąsiuviniais 16–20 p.-p.

„VEJA“ leidžia rašytojų dailininkų bendrovė.

„VEJOS“ kaina: metams 60 auks.; pusmečiui 30 auks.; 3 mėn. 15 auks.; vienam sąsiuvinii 3 auks.

„VEJOS“ adresas:

Kaunas. Maironio a 19

JAU METAS IŠSIRAŠYTI 1920-iems METAMS
MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTIS

ATEITIS

ATEITIS tai mūsų katalikiškosios moksleivijos organas. Tad tenebūna nei vieno moksleivio ir šiaip jau inteligento kataliko, kurs Ateities neturėtų.

ATEITIS duoda įvairių mokslo šakų straipsnių: tikybos, filosofijos, dailės, istorijos, kalbos ir k. ATEITIS itin seka moksleivių gyvenimą, rūpindamosi jų dvasios ir kūno reikalais ir stengdamosi atšviesti visą moksleivių gyvenimą — jų vargus, nelaimes, tobūlybes, ydas. Tuo tikslu.

ATEITIS deda savo skiltyse mūsų jaunųjų ir kartkartėmis vyresniųjų rašytojų raštų ir duoda atsakų į Draugų-ių užklausimus. Turėdami vilties, kad ir šiuo sunkiu spaudos metu visuomenė mus rems, kaip rėmusi, drąsiai varom savodarbą. Tačiau prašome nepamiršti, kad

**ATEITIS REIKALINGA DIDELĖS VISUOMENĖS
P A R A M O S.**

ATEITIES kaina m o k s l e i v i a m s: metams 20 auks., pusmečiui 10 auks., 3 mėnesiams 5 auks., atskiras sąsiuvinis imant ateitininkų organizacijose 2 auks., kitur 3 auks.

Kitiems skaitytojams kaina: metams 30 auks., pusei metų 15 auks., 3 mėnesiams 8 auks., atskiras sąsiuvinis 3 auks.

Amerikoje kaina metams 2 dol.

Ateities adresas:

Kaunas, Ožėškienės g. № 12 Ateičiai.